

ΑΠΟΨΗ

Σάββατο 30 Οκτωβρίου 2021, 00:00

Γκίκας Χαρδούβελης στο Liberal: Οι Γερμανοί θα υποχρεωθούν να ακολουθήσουν τον δρόμο του ρεαλισμού

<https://www.liberal.gr/apopsi/gkikas-chardoubelis-sto-liberal-oi-germanoι-tha-upochreothoun-na-akolouthisoun-ton-dromo-tou-realismou/411159>

Συνέντευξη: Γκίκας Χαρδούβελης

Στο τέλος θα επικρατήσει και στη Γερμανία ο πραγματισμός. Το Σύμφωνο Σταθερότητας θα αναθεωρηθεί, αλλαγές που πριν από λίγα χρόνια φάνταζαν τολμηρές, θα γίνουν πραγματικότητα, τονίζει στο Liberal ο πρόεδρος της Εθνικής Τράπεζας Γκίκας Χαρδούβελης, στον απόηχο και των συζητήσεων για τη δημοσιονομική πειθαρχία στην Ευρώπη με αφορμή την επίσκεψη της Ανγκελα Μέρκελ στην Αθήνα.

Πεποίθησή του είναι ότι μετά την κρίση του κορονοϊού, τις σωστές αντιδράσεις κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών και την απελευθέρωση πολλών ψηφοφόρων από ιδεολογικές προκαταλήψεις για την οικονομία, η νέα γερμανική κυβέρνηση συνασπισμού, θα έχει λιγότερη πίεση από κόμματα και πολιτικούς που παραδοσιακά πρεσβεύουν τη απαρέγκλιτη σταθερότητα. «Αυτό θα διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ, αν και πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος ενστάσεων από κυβερνήσεις πιο άκαμπτων, μικρότερων χωρών σε θέματα που απαιτούν ομοφωνία», όπως λέει με νόημα ο πρόεδρος της Εθνικής.

Στην συνέντευξή του, μιλά για τις ασκήσεις ισορροπίας στις οποίες επιδίδονται οι κεντρικές τράπεζες, από τη μια να διατηρήσουν τη παροχή ρευστότητας στο σύστημα και από την άλλη να αντιμετωπίσουν τις πληθωριστικές τάσεις, αλλά και για τα πολύ χαμηλά επιτόκια που αποτελούν παράγοντα υψηλού κινδύνου για τα χρηματιστήρια και άλλες αγορές περιουσιακών στοιχείων.

Τι τον ανησυχεί περισσότερο σε αυτή τη νέα σελίδα της ελληνικής οικονομίας; Αφενός, κατά πόσο θα καταφέρουμε να φανούμε συνεπείς στην αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων - «έχω πάντα την αγωνία αν θα

πετύχουμε το μέγιστο απαιτούμενο βαθμό στοχοπροσήλωσης για όσο χρόνο απαιτηθεί», όπως λέει- αφετέρου οι μεταρρυθμίσεις.

«Δεδομένου του χρόνου που απαιτείται για να μονιμοποιηθούν στη συνείδηση του Έλληνα πολίτη οι μεταρρυθμίσεις και έτσι να σφυρηλατηθεί μια πραγματικά ανθεκτική οικονομία, παρακολουθώ με ιδιαίτερη προσοχή τις διεθνείς οικονομικές και γεωπολιτικές εξελίξεις και τους κινδύνους που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν για την εύθραυστη ακόμη ανάταξη της ελληνικής οικονομίας», σημειώνει ο πρόεδρος της ΕΤΕ.

Συνέντευξη στον Γιώργο Φιντικάκη

- Μία από τις μόνιμες αιτιάσεις είναι ότι οι τράπεζες δεν δίνουν όσα δάνεια μπορούν στην πραγματική οικονομία. Μπορούμε να περιμένουμε ότι θα δώσουν περισσότερα;

Νομίζω ότι η αιτίαση αυτή αδικεί τις ήδη σημαντικές προσπάθειες του τραπεζικού συστήματος και την πρόοδο που έχει συντελεστεί. Ενδεικτικά σημειώνω ότι η καθαρή ροή (νέες εκταμιεύσεις μείον αποπληρωμές) προς τον ιδιωτικό τομέα τους τελευταίους 18 μήνες ανήλθε σε περίπου €7,5 δισ., ενώ η συνολική χορήγηση πιστώσεων στα €22 δισ. ή 13% του ΑΕΠ. Αυτές είναι οι υψηλότερες επιδόσεις την τελευταία δεκαετία.

Συγχρόνως, τα στοιχεία της ΕΚΤ δείχνουν ότι το ποσοστό ικανοποίησης αιτημάτων για δανεισμό προς επιχειρήσεις στην Ελλάδα αυξάνεται συνεχώς και την περίοδο 2019-20 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) βρέθηκε στο καλύτερο σημείο από το 2009, οπότε άρχισαν να συλλέγονται τα στοιχεία.

Επιπλέον, σήμερα βλέπουμε ότι στο μέλλον οι τράπεζες θα δώσουν περισσότερα δάνεια. Πρώτον, τα επιχειρηματικά σχέδια των συστημικών τραπεζών προβλέπουν νέες εκταμιεύσεις άνω των 40 δισ. την επόμενη

τριοκία, ένα σημαντικό ποσοστό των οποίων είναι μάλιστα προς μικρο-μεσαίες επιχειρήσεις.

Δεύτερον, οι τράπεζες μοχλεύουν τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης μέσω του τμήματος των συνοδευτικών τραπεζικών δανείων. Συγχρόνως, συμβάλλουν στην αξιολόγηση των βιώσιμων και επιλέξιμων προς χρηματοδότηση έργων. Και διαχέουν τη χρηματοδότηση στο μέγιστο δυνατό αριθμό οικονομικών μονάδων, και ειδικά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, έχοντας τον πολλαπλό ρόλο του διαμεσολαβητή, συμβούλου και φορέα μετασχηματισμού.

- Ποιες είναι οι μεγαλύτερες προκλήσεις της νέας δεκαετίας για τις τράπεζες;

Πολλές προκλήσεις είναι κοινές για όλες τις τράπεζες στην Ελλάδα και την υπόλοιπη Ευρώπη: Κύρια κοινή πρόκληση είναι ο ανταγωνισμός που φέρνουν εταιρείες Big Tech και Fin Tech, οι οποίες δεν λειτουργούν υπό καθεστώς σκληρής εποπτείας, όπως οι τράπεζες.

Πρόκληση είναι και η μακρά διάρκεια της περιόδου των χαμηλών επιτοκίων διότι σε τέτοιες εποχές, είναι πολύ δύσκολο για τις τράπεζες να έχουν υγιή κερδοφορία ακολουθώντας το παραδοσιακό μοντέλο δανείων-καταθέσεων, γεγονός που τις προτρέπει να αναλαμβάνουν περαιτέρω χρηματοοικονομικούς κινδύνους.

Για τις ελληνικές τράπεζες υπάρχουν επιπρόσθετες προκλήσεις διότι πρέπει πρώτα να καθαρίσουν τους ισολογισμούς τους από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και στη συνέχεια να αναπτύξουν υγιή κεφαλαιακή επάρκεια. Συγχρόνως, ο ανταγωνισμός που αντιμετωπίζουν μέσα στην

Ελλάδα είναι μεγάλος, η πελατεία τους έχει αυξανόμενες απαιτήσεις, και η ανάγκη για επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό είναι τεράστια.

- Ενόψει της συζήτησης για αλλαγές στο Σύμφωνο Σταθερότητας, εκτιμάτε ότι λόγω και των νέων ισορροπιών στην ΕΕ και του αυξημένου πλέον βάρους της Γαλλίας, θα δεχθούν οι Γερμανοί τη χαλάρωσή του;

Ελπίζω ότι στο τέλος ο πραγματισμός θα επικρατήσει και θα προωθηθούν αναθεωρήσεις, που πριν λίγα χρόνια φάνταζαν τολμηρές. Στελέχη του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) παρουσίασαν πριν λίγες μέρες το σκεπτικό που θα μπορούσε να τεκμηριώσει την αναθεώρηση του μεσοπρόθεσμου στόχου δημόσιου χρέους στο 100% του ΑΕΠ από το σημερινό 60%, ενώ από πηγές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επικαλέστηκαν τη δυνατότητα να επανεξεταστεί η επιθυμητή ταχύτητα μείωσης του χρέους προς το 60% (αναφέροντας, συγχρόνως, και τους περιορισμούς που απορρέουν από τις Ευρωπαϊκές Συνθήκες).

Επίσης υπάρχουν προτάσεις για ευνοϊκότερη αποτύπωση των κρατικών επενδυτικών δαπανών καθώς και για προσαρμογές στην κυκλική θέση της οικονομίας ώστε να αποφεύγεται η υπερβολική και υφεσιακή δημοσιονομική σύσφιξη.

Μετά την κρίση του κορονοϊού, τις σωστές αντιδράσεις κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών, και την απελευθέρωση πολλών ψηφοφόρων από ιδεολογικές προκαταλήψεις για την οικονομία, η νέα γερμανική κυβέρνηση συνασπισμού πιθανότατα θα έχει λιγότερη πίεση από κόμματα και πολιτικούς που παραδοσιακά πρεσβεύουν τη απαρέγκλιτη σταθερότητα. Αυτό θα διευκολύνει τη λήψη αποφάσεων σε επίπεδο ΕΕ, αν

και πάντα ελλοχεύει ο κίνδυνος ενστάσεων από κυβερνήσεις πιο άκαμπτων, μικρότερων χωρών σε θέματα που απαιτούν ομοφωνία.

Στην περίπτωση της Ελλάδας, εκτιμάτε ότι οι απαιτήσεις των εταίρων μας για πρωτογενή πλεονάσματα θα είναι πιο ρεαλιστικές έναντι της προ πανδημίας εποχής ;

Έτσι φαίνεται. Η προσγείωση προς τον ρεαλισμό συντελείται σταδιακά αλλά είναι σημαντική. Η μείωση των προβλεπόμενων πλεονασμάτων είναι μεγάλη. Γίνεται σε πιο επιτεύξιμο επίπεδο της τάξης του 1,5% με 2,5% του ΑΕΠ ετησίως από 3-3,5% πριν λίγα χρόνια. Αυτό αποτυπώνεται στις τελευταίες αναλύσεις βιωσιμότητας του ελληνικού δημόσιου χρέους, που γίνονται με αφορμή τη σημαντική μείωση στο κόστος αναχρηματοδότησής του.

- Σε αυτή τη νέα σελίδα της ελληνικής οικονομίας, τι σας ανησυχεί περισσότερο κε Χαρδούβελη;

Πρώτον, επειδή το διακύβευμα της οικονομίας είναι μεγάλο και ειδικά το θέμα αξιοποίησης του Ταμείου Ανάκαμψης απαιτεί συνέπεια, δέσμευση και διαχρονική συναίνεση, παράλληλα με ισχυρές επιδόσεις υλοποίησης, έχω πάντα την αγωνία αν θα πετύχουμε το μέγιστο απαιτούμενο βαθμό στοχοπροσήλωσης για όσο χρόνο απαιτηθεί.

Δεύτερον, δεδομένης της κοινωνικής κόπωσης από την πολύχρονη κρίση και δεδομένου του χρόνου που απαιτείται για να μονιμοποιηθούν στη συνείδηση του Έλληνα πολίτη οι μεταρρυθμίσεις και έτσι να σφυρηλατηθεί μια πραγματικά ανθεκτική οικονομία, παρακολουθώ με ιδιαίτερη προσοχή τις διεθνείς οικονομικές και γεωπολιτικές εξελίξεις και

τους κινδύνους που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν για την εύθραυστη ακόμη ανάταξη της ελληνικής οικονομίας.

- Πώς μπορεί η ενεργειακή κρίση να επηρεάσει την ελληνική οικονομία και την ανάπτυξη;

Η ενεργειακή κρίση αρχίζει και ακουμπά όλο και περισσότερο την ελληνική οικονομία και αναμένεται να οδηγήσει σε σημαντική αλλά προσωρινή επιτάχυνση του πληθωρισμού τους επόμενους μήνες. Ασφαλώς θα υπάρξει κάποια αρνητική επίπτωση στην ανάπτυξη το 4ο τρίμηνο του 2021 και το 1ο του 2022, αλλά όχι ικανή να εκτροχιάσει την ισχυρή ανοδική τάση που διαμορφώνεται.

Επίσης, φαίνεται ότι τα κυβερνητικά μέτρα παρέχουν σημαντικό βαθμό προστασίας στα νοικοκυριά ενώ οι επιχειρήσεις θα πρέπει να επιδείξουν μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα. Άλλωστε οι υγιείς επιχειρήσεις έχουν ικανά αντισώματα από την ισχυρή ανάκαμψη στην κερδοφορία και τον κύκλο εργασιών τους προηγούμενους μήνες, που έχουν ήδη επιστρέψει σε προ πανδημίας επίπεδα.

- Τι κινδύνους βλέπετε όσον αφορά τον υψηλό πληθωρισμό που κατά την Λαγκάρντ θα κρατήσει περισσότερο από τις αρχικές προβλέψεις; Αν οι κεντρικές τράπεζες δεν αυξήσουν τα επιτόκια, τότε δεν θα φουντώσει ακόμη περισσότερο ο πληθωρισμός; Αν πάλι τα αυξήσουν, τότε δεν υπάρχει κίνδυνος να προκληθεί πανικός στις αγορές (μετοχών, παραγώγων, κρυπτονομισμάτων), με ό,τι αυτό μπορεί να προκαλέσει;

Οι κεντρικές τράπεζες επιχειρούν μια λεπτή άσκηση ισορροπίας ανάμεσα σε δύο αποχρώσεις της πολιτικής τους: Πρώτον, να μην υπεραντιδράσουν

στην επιτάχυνση των πληθωριστικών πιέσεων αποσύροντας την αναγκαία ακόμη ρευστότητα από το σύστημα, και δεύτερον, ούτε και να επαναπαυθούν αφήνοντας να παγιωθούν ισχυρές πληθωριστικές τάσεις.

Νομίζω ότι η εκτίμηση για την προσωρινή φύση του πληθωρισμού είναι σωστή. Ωστόσο οι ανατιμήσεις μια ευρείας δέσμης περιουσιακών στοιχείων και η υποεκτίμηση των πιθανών πιστωτικών κινδύνων θα πρέπει να τις απασχολήσει περισσότερο στο εγγύς μέλλον. Κρίσιμο είναι επίσης το θέμα του χειρισμού πιθανών αυξητικών πιέσεων στο κόστος αναχρηματοδότησης του δημοσίου χρέους διεθνώς.

- Καιρό τώρα ακούμε ότι το ράλι των αγορών έχει προσλάβει διαστάσεις συστημικού κινδύνου. Ποια η γνώμη σας για τις αγορές;

Είναι δύσκολη η πρόβλεψη για την πορεία των αγορών. Και όλες οι αγορές περιουσιακών στοιχείων δεν είναι ίδιες. Τα απότομα ράλι τους πολλές φορές ανησυχούν αλλά δεν αποτελούν πάντοτε και παντού μια φούσκα. Για παράδειγμα, διεθνώς, η αυξανόμενη κερδοφορία των επιχειρήσεων το 2021 φαίνεται να εξηγεί μεγάλο μέρος από τη φετινή άνοδο των τιμών στα χρηματιστήρια.

Φυσικά, τα πολύ χαμηλά επιτόκια αποτελούν παράγοντα υψηλού κινδύνου για τα χρηματιστήρια και άλλες αγορές περιουσιακών στοιχείων. Η αγορά κρατικών ομολόγων προεξοφλεί ότι θα παραμείνουν τα επιτόκια χαμηλά για μεγάλο χρονικό διάστημα. Το ίδιο συμβαίνει και με τον πιστωτικό κίνδυνο.

Εμφανίζεται μικρός στις αποτιμήσεις των εταιρικών ομολόγων. Αυτές οι ευνοϊκές προβλέψεις στις αγορές ομολόγων δεν αναιρούν την ύπαρξη

κινδύνου για πιθανή άνοδο των επιτοκίων (κυβερνήσεων και εταιρειών) τα επόμενα χρόνια. Ο κίνδυνος αυτός αναμένεται να επιφέρει μεγάλη διακύμανση στις τιμές όλων των περιουσιακών στοιχείων.